

GIÁ TRỊ KIẾN TẠO CỦA TRƯỜNG ĐẢNG MIỀN NAM - HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ KHU VỰC II QUA 75 NĂM

PGS, TS. NGUYỄN THỊ TUYẾT MAI^(*)

Ngày nhận bài: 20/10/2023

Ngày thẩm định: 25/10/2023

Ngày duyệt đăng: 15/11/2023

Tóm tắt: Ra đời năm 1949, Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II trải qua gần 75 năm xây dựng và phát triển, kiến tạo nhiều giá trị trong sự nghiệp đào tạo, bồi dưỡng cán bộ của Đảng Cộng sản Việt Nam, nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn, cung cấp luận cứ nhằm hoạch định đường lối, chính sách cho Đảng, Nhà nước và các địa phương. Khẳng định giá trị kiến tạo của Trường Đảng miền Nam gần 75 năm qua vừa đề tri ân, tôn vinh tâm sức của nhiều thế hệ cán bộ, viên chức, người lao động của Học viện đã gấn bó và cống hiến; vừa truyền ngọn lửa tự hào, khát vọng cho thế hệ hôm nay và mai sau trong tiếp bước xây dựng, phát triển Học viện vươn tầm cao mới.

Từ khóa: Học viện Chính trị khu vực II; giá trị kiến tạo; Trường Đảng miền Nam

Ngay sau khi Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc Tuyên ngôn độc lập (ngày 02/9/1945), thực dân Pháp nổ súng xâm lược Sài Gòn lần thứ hai (ngày 23/9/1945). Để đáp ứng yêu cầu của cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và thực hiện lời hiệu triệu của Chủ tịch Hồ Chí Minh “Chúng ta thà hy sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước, nhất định không chịu làm nô lệ”⁽¹⁾, Xứ ủy Nam Bộ xác định “một trong những công việc phải làm ngay là gấp rút mở các lớp bồi dưỡng lý luận chính trị cho cán bộ lãnh đạo các cấp trong Đảng, Chính quyền, quân đội và đoàn thể”⁽²⁾. Trường Đảng miền Nam được thành lập từ yêu cầu thực tiễn và chủ trương của Xứ ủy với tên gọi Trường Trường Chinh, có nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng cán bộ các cấp ở Nam Bộ. Đồng chí Nguyễn Văn Kinh được giao làm Hiệu trưởng.

Tháng 9/1949, tại ấp Ngang Dừa, xã Lương Tâm, huyện Long Mỹ, tỉnh Rạch Giá (nay thuộc tỉnh Hậu Giang), Trường Trường Chinh khai giảng khóa đầu tiên, dưới sự lãnh đạo trực tiếp của Xứ ủy. Lớp học có 141 học viên, hầu hết là cán bộ cấp khu ủy viên, thường vụ tỉnh ủy, tỉnh ủy viên, trung đoàn ủy viên và các ban ngành thuộc Ủy ban Kháng chiến - Hành chính Nam Bộ, Xứ ủy Nam Bộ. Trong điều kiện nhà lá đơn sơ, học viên khóa I được nghe nhiều cán bộ cấp cao (Lê Duẩn, Lưu Quý Kỳ, Lê Đức Thọ, Dương Quốc Chính, Lê Toàn Thư, Nguyễn Kim Cương, Nguyễn Văn Linh, Phan Văn,...) giảng dạy về đường lối kháng chiến, phương pháp tư tưởng, lịch sử Đảng và xây dựng Đảng, quân sự, kinh tế chính trị học, Nhà nước và cách mạng, báo cáo ngoại khóa,...

Lễ bế giảng lớp khóa I diễn ra tại ấp Ngang Trâu, xã Ninh Hòa, huyện Hồng Dân, tỉnh Bạc Liêu (nơi Trường chuyển đến từ tháng 02/1950). Lớp khóa II được mở vào tháng 11/1950, có

^(*) Học viện Chính trị khu vực II, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

khoảng 180 học viên, phần lớn là tỉnh ủy viên ở các tỉnh thuộc cực Nam Trung Bộ và Nam Bộ. Trong 04 tháng, lớp được học lý luận cơ bản (chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử, kinh tế chính trị học...), công tác vận động quần chúng, xây dựng Đảng, lịch sử Đảng, chiến tranh du kích,... Sau Đại hội lần thứ II của Đảng (năm 1951), Trung ương Cục miền Nam được thành lập, tiếp tục chủ trương mở các lớp đào tạo lý luận chính trị cho cán bộ trung, cao cấp miền Nam. Đồng chí Hà Huy Giáp được giao nhiệm vụ phụ trách Trường Trường Chinh. Dưới sự lãnh đạo của Trung ương Cục miền Nam, Trường mở lớp khóa III; sau đó mở liên tiếp các lớp chính huấn, nhằm bồi dưỡng lý luận và phương pháp công tác cho cán bộ cấp huyện. Từ tháng 6/1953 đến tháng 7/1954, Trường phối hợp với nhiều cơ quan mở các lớp bồi dưỡng về kinh tài, bồi dưỡng cán bộ quân sự cấp phân liên khu, tiểu đoàn, tỉnh đội. Sau Hiệp định Genève, cán bộ tập kết ra Bắc, một số về các địa phương trên địa bàn Nam Bộ. Trường Trường Chinh tạm ngưng hoạt động.

Tháng 01/1961, Bộ Chính trị quyết định thành lập lại Trung ương Cục miền Nam và phân công đồng chí Nguyễn Văn Linh làm Bí thư Trung ương Cục. Yêu cầu của cách mạng ở miền Nam đòi hỏi phải tăng cường xây dựng đội ngũ cán bộ giàu bản lĩnh được trang bị lý luận chính trị và kinh nghiệm công tác phong phú. Trước yêu cầu đó, tháng 10/1961, Trung ương Cục miền Nam quyết định thành lập lại Trường Đảng miền Nam với tên gọi là Trường Nguyễn Ái Quốc miền Nam. Trường có nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ lý luận chính trị, năng lực công tác và bản lĩnh chiến đấu cho đội ngũ cán bộ cốt cán cấp tỉnh ủy, khu ủy, lực lượng vũ trang từ Ninh Thuận, Bình Thuận trở vào Nam Bộ và các ban ngành thuộc Trung ương Cục miền Nam. Thời gian đầu, đồng chí Nguyễn Văn Linh trực tiếp lãnh đạo Trường; từ đầu năm 1962, Trung ương Cục miền Nam phân công đồng chí Phan Văn Đáng phụ trách. Trường được xây dựng tại Đất Quốc, huyện Vĩnh Cửu, tỉnh Đồng Nai, nhưng gặp nhiều khó

khăn trong vận chuyển lương thực, phục vụ lớp học nên Trung ương Cục miền Nam quyết định chuyển địa điểm đến xóm Giữa, xã Tân Lập, huyện Tân Biên, tỉnh Tây Ninh.

Tháng 01/1962, Trường Nguyễn Ái Quốc miền Nam khai giảng khóa đầu tiên với khoảng 80 học viên là tỉnh ủy viên hoặc tương đương thuộc các khu VI, VII, VIII, IX và Đặc Khu Sài Gòn - Gia Định⁽³⁾. Kể từ khi chuyển đến vùng biên Sa Mát, tỉnh Tây Ninh (đầu năm 1963) đến hết năm 1964, Trường mở liên tiếp hai khóa đào tạo với gần 200 học viên, phần lớn là tỉnh ủy viên, khu ủy viên, ủy viên ban thường vụ tỉnh ủy, phó ban ngành của Trung ương Cục miền Nam. Trước việc quân đội Mỹ và chư hầu trực tiếp tham chiến ở Việt Nam, năm 1965, Trung ương Cục miền Nam chủ trương tạm ngừng mở lớp đào tạo lý luận chính trị. Học viên và cán bộ, nhân viên của Trường trở về các địa phương, các đơn vị chiến đấu.

Ngày 20/8/1969, Ban Thường vụ Trung ương Cục miền Nam ra Nghị quyết số 10/NQNI về việc mở lại Trường Nguyễn Ái Quốc miền Nam. Đồng chí Phạm Hùng - Bí thư Trung ương Cục, trực tiếp chỉ đạo; đồng chí Phan Văn Đáng làm Trường Ban Giám hiệu. Bốn tháng sau, ngày 21/12/1969, tại đồi 81, Chàng Riệc, huyện Tân Biên, tỉnh Tây Ninh, Trường Nguyễn Ái Quốc miền Nam khai giảng khóa IV với 36 học viên. Những năm 1970, 1971, trong điều kiện có nhiều khó khăn do địch gây ra, cán bộ, giảng viên của Trường vừa trực tiếp chiến đấu, vừa xây dựng được nhiều lớp học ở nhiều địa điểm khác nhau ngay trên đất bạn Campuchia, trong đó có lớp khóa V với 61 học viên.

Những thắng lợi trên mặt trận quân sự trong năm 1971 giúp mở rộng vùng giải phóng, Trung ương Cục miền Nam và các cơ quan chuyển từ Campuchia về Tây Ninh, trong đó có Trường Nguyễn Ái Quốc miền Nam. Năm 1972, phân hiệu miền Tây Trường Nguyễn Ái Quốc miền Nam được thành lập; tháng 11, khai giảng lớp đào tạo cán bộ cho khu IX với 100 học viên. Đầu năm 1973, Trường chuyển đến vùng Lò Gò (huyện Tân Biên, tỉnh Tây Ninh) và mở

liên tiếp khóa VI (tháng 7 đến tháng 11/1973), khóa VII (tháng 02 đến tháng 7/1974) với hơn 200 học viên. Thực hiện Nghị quyết số 38/NQCB của Ban Thường vụ Trung ương Cục miền Nam “Về Ban Giám hiệu Trường Đảng”, cuối tháng 7/1974, đồng chí Mười Cúc (Nguyễn Văn Linh) làm Trưởng Ban Giám hiệu. Tháng 11/1974, lớp khóa VIII được khai giảng với hơn 100 học viên, gồm cán bộ lãnh đạo cấp tỉnh, ngành Trung ương Cục miền Nam, quân đội. Trước yêu cầu tổng tiến công và nổi dậy giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước, Trường Nguyễn Ái Quốc miền Nam tạm ngưng hoạt động mở lớp. Cán bộ, giảng viên, học viên trở về địa phương, đơn vị trực tiếp tham gia lãnh đạo, tổ chức tiến công, nổi dậy.

Sau thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, cả nước đi lên xây dựng chủ nghĩa xã hội. Ngày 13/7/1976, Ban Bí thư ban hành Chỉ thị số 231/CT-TW về công tác giáo dục lý luận chính trị ở miền Nam trong giai đoạn mới của cách mạng, nêu rõ sự cần thiết phải hình thành hệ thống các trường Đảng trực thuộc Trung ương ở phía Nam. Thực hiện Chỉ thị số 231/CT-TW, nhiều trường được thành lập, như: Trường Nguyễn Ái Quốc VII; Trường Nguyễn Ái Quốc VIII; Trường Nguyễn Ái Quốc IX; Trường Nguyễn Ái Quốc IV (Khu IV, Khu V); Trường Tuyên huấn Trung ương II; Trường Tuyên huấn ở Thành phố Hồ Chí Minh đổi thành Trường Tuyên huấn Trung ương III; Trường Tổ chức - Kiểm tra II. Trước yêu cầu mới, thực hiện quan điểm của Đại hội lần thứ VII của Đảng, các trường đào tạo, bồi dưỡng cán bộ trực thuộc Trung ương ở phía Nam được sáp nhập thành Trường Nguyễn Ái Quốc khu vực II. Cùng với việc sắp xếp, ổn định tổ chức bộ máy và cơ sở vật chất, Trường Nguyễn Ái Quốc khu vực II chú trọng đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quản lý và giảng viên đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong điều kiện mới. Công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ được nhà trường triển khai theo tinh thần Quyết định

số 103/QĐ-TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng: (1) Các lớp đào tạo cao cấp lý luận chính trị cho đội ngũ cán bộ chủ chốt đương chức và kế cận theo quy hoạch của cấp huyện và một số ban ngành cấp tỉnh; (2) Phối hợp với các ban xây dựng Đảng để mở các lớp bồi dưỡng chuyên ngành cho cán bộ làm công tác xây dựng Đảng ở cấp huyện, cấp tỉnh và Đảng bộ khối các cơ quan Trung ương đóng trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh; (3) Các lớp bồi dưỡng nghị quyết đại hội Đảng; (4) Các lớp đào tạo bổ sung kiến thức để cấp bằng cử nhân khoa học các chuyên ngành lý luận Mác - Lênin. Điều đó cho thấy nhà trường phát triển theo hướng đa dạng hóa các hình thức đào tạo, bồi dưỡng.

Thực hiện Quyết định số 61/QĐ-TW ngày 10/3/1993 của Bộ Chính trị về việc sắp xếp lại các Trường Đảng Trung ương, Trường Nguyễn Ái Quốc khu vực II đổi tên thành Phân viện Thành phố Hồ Chí Minh trực thuộc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. Phân viện có nhiệm vụ đào tạo cán bộ lãnh đạo và quản lý trong diện dự bị chủ chốt cấp huyện và một số cán bộ chủ chốt thuộc ban, ngành cấp tỉnh, ngoài diện do Học viện phụ trách và các cán bộ lãnh đạo, quản lý chủ chốt đương nhiệm và dự nguồn của các doanh nghiệp nhà nước; bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo và quản lý chủ chốt đương chức thuộc các diện trên; bồi dưỡng theo chuyên ngành cho cán bộ các ban làm công tác xây dựng Đảng của huyện ủy, quận ủy, cán bộ tổ chức, kiểm tra của các ban ngành, đoàn thể ở Trung ương và địa phương; đào tạo, bồi dưỡng cán bộ dân tộc cấp tỉnh và huyện. Sau khi được đổi tên thành Phân viện, Ban lãnh đạo đã đẩy mạnh kiện toàn tổ chức bộ máy, nâng cấp cơ sở vật chất và tăng cường đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ, giảng viên. Quy mô đào tạo, bồi dưỡng được mở rộng gắn liền với bảo đảm chất lượng.

Ngày 30/7/2005, Bộ Chính trị ban hành Nghị quyết số 52/NQ-TW về đổi mới, nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng cán bộ và nghiên cứu khoa học của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh; tiếp đó, ngày 02/8/2005, Bộ Chính trị ra Quyết định số 149/QĐ-TW

về chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. Thực hiện Quyết định của Bộ Chính trị, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh ban hành Quyết định số 4333/QĐ-HVCTQG về việc chuyển Phân viện Thành phố Hồ Chí Minh thành Học viện Chính trị khu vực II. Ngày 02/01/2008, Giám đốc Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh ban hành Quyết định số 40/QĐ-HVCT-HCQG về việc chuyển Học viện Chính trị khu vực II thành Học viện Chính trị - Hành chính khu vực II. Ngày 18/02/2014, Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh đã ban hành Quyết định số 545/QĐ-HVCTQG chuyển Học viện Chính trị - Hành chính khu vực II thuộc Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh thành Học viện Chính trị khu vực II trực thuộc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. Bước chuyển từ Phân viện lên Học viện đánh dấu bước phát triển của Trường Đảng miền Nam. Từ đó đến nay, Học viện không ngừng được xây dựng và phát triển về nhiều mặt, từ đội ngũ cán bộ, giảng viên đến cơ sở vật chất - kỹ thuật, từ quy mô đến chất lượng đào tạo, bồi dưỡng, từ nghiên cứu khoa học, tổng kết thực tiễn đến tham mưu, khuyến nghị chính sách. Toàn bộ quá trình phát triển đó khẳng định tâm vóc là trung tâm đào tạo, bồi dưỡng cán bộ và nghiên cứu lý luận ở miền Nam.

Trải qua gần 75 năm, với biết bao tâm sức, hy sinh, nhiều thế hệ cán bộ, giảng viên đã xây dựng Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II phát triển toàn diện, đồng thời kiến tạo những giá trị khẳng định tâm vóc là trung tâm đào tạo, bồi dưỡng cán bộ và nghiên cứu lý luận có uy tín ở miền Nam:

Thứ nhất, kiến tạo đội ngũ cán bộ

Cách mạng cần phải có cán bộ, bởi “cán bộ là cái gốc của mọi công việc”. Cán bộ, đặc biệt là cán bộ tốt, không phải tự dung có, mà là kết quả của quá trình kiến tạo thường xuyên, công phu. Do vậy, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn

mạnh, cán bộ là vốn quý. Kiến tạo đội ngũ cán bộ tốt là tổng thể các hoạt động xây dựng đội ngũ cán bộ, từ tìm kiếm, tuyển chọn đến huấn luyện, sử dụng, đánh giá,... Huấn luyện cán bộ - khâu góp phần quan trọng kiến tạo cán bộ tốt - là trách nhiệm của toàn hệ thống chính trị và nhân dân, trước hết là “công việc gốc của Đảng”. “Công việc gốc” này được Đảng giao trọng trách nòng cốt, trực tiếp, thường xuyên cho hệ thống trường Đảng.

Nói đến những giá trị mà Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II kiến tạo đóng góp vào sự nghiệp cách mạng Việt Nam, trước hết phải nhắc đến những đóng góp to lớn trong đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, góp phần kiến tạo nên đội ngũ cán bộ ở miền Nam qua nhiều giai đoạn. Điều đó vừa phù hợp với chức năng, nhiệm vụ chính yếu của nhà trường, vừa phản ánh đúng nội dung bao trùm trong thực tiễn hoạt động của Học viện kể từ khi thành lập. Trong suốt chặng đường gần 75 năm qua, Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II luôn khẳng định vị thế là trung tâm đào tạo, bồi dưỡng cán bộ ở miền Nam. Vị thế ấy vừa được xác lập trong các quyết định về chức năng, nhiệm vụ của Học viện, vừa được khẳng định bằng bề dày thực tiễn đào tạo, bồi dưỡng cán bộ.

Góp phần kiến tạo đội ngũ cán bộ thông qua hoạt động đào tạo, bồi dưỡng là dòng chủ lưu xuyên suốt gần 75 năm lịch sử của Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II. Trong kháng chiến chống thực dân Pháp, dù còn non trẻ, gặp rất nhiều khó khăn do điều kiện chiến tranh, nhưng Trường Đảng Chính khai giảng 03 khóa, với số lượng học viên ngày càng tăng. Ngoài ra, Trường còn mở liên tiếp các lớp chính huấn, nhằm bồi dưỡng lý luận và phương pháp công tác cho cán bộ cấp huyện; phối hợp với các cơ quan, đơn vị khác để mở lớp bồi dưỡng cho cán bộ các ngành, như: lớp bồi dưỡng cán bộ kinh tài (phối hợp với ban kinh tài); lớp bồi dưỡng cán bộ quân sự cấp phân liên khu, tiểu đoàn, tỉnh đội (phối hợp với Quân ủy liên phân khu

miền Tây). Trong thời gian rất ngắn, chưa đầy 05 năm (1949 - 1954), với rất nhiều khó khăn, Trường Trường Chinh đã đào tạo, bồi dưỡng gần 2.000 học viên là những cán bộ giữ chức vụ lãnh đạo chủ chốt trong các ban ngành thuộc Trung ương Cục miền Nam, các khu, tỉnh, cán bộ quân sự trong khu vực Nam Bộ và cực Nam Trung Bộ. Hoạt động của nhà Trường đã góp phần to lớn kiến tạo đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý chủ chốt cho các cơ quan, đơn vị và địa phương ở miền Nam trong kháng chiến chống thực dân Pháp.

Trong kháng chiến chống đế quốc Mỹ (1954 - 1975), Trường Đảng miền Nam được tái thành lập với tên Trường Nguyễn Ái Quốc miền Nam vào tháng 10/1961. Gần 14 năm (1961 - 1975) hoạt động trong điều kiện quân dân miền Nam đương đầu với đế quốc Mỹ, chur hầu và tay sai, Trường Nguyễn Ái Quốc miền Nam vượt qua rất nhiều khó khăn, gian khổ, thử thách để bảo đảm hoàn thành tốt nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ lý luận chính trị, năng lực công tác và bản lĩnh chiến đấu cho đội ngũ cán bộ cốt cán cấp tỉnh ủy, khu ủy, lực lượng vũ trang từ Ninh Thuận, Bình Thuận trở vào Nam Bộ và các ban ngành thuộc Trung ương Cục miền Nam. Nhà trường đã đào tạo, bồi dưỡng hơn 1.200 cán bộ, góp phần không nhỏ nâng cao trình độ, bản lĩnh chính trị, kỹ năng công tác cho đội ngũ cán bộ ở miền Nam. Ra trường, nhiều cán bộ phát triển giữ trọng trách trên nhiều mặt trận; sau giải phóng, một số học viên của nhà trường phát triển giữ trọng trách trong bộ máy lãnh đạo của Đảng và hệ thống chính trị.

Sau đại thắng mùa Xuân năm 1975, hệ thống trường Đảng trực thuộc Trung ương ở miền Nam được thành lập. Bám sát chức năng, nhiệm vụ, các trường đã đào tạo, bồi dưỡng số lượng lớn cán bộ, góp phần to lớn vào xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ trong điều kiện cả nước bước vào thời kỳ xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa: Trường Nguyễn Ái Quốc VII (1976 - 1980) đào tạo, bồi dưỡng hơn 4.900 cán bộ; Trường Chính

trị K (1980 - 1990) đào tạo, bồi dưỡng 41 lớp với 4.661 học viên; Trường Nguyễn Ái Quốc VIII (1976 - 1982) đào tạo, bồi dưỡng 3.443 học viên; Trường Nguyễn Ái Quốc Trung ương II (1983 - 1990) đào tạo, bồi dưỡng 3.690 học viên; Trường Nguyễn Ái Quốc IX (1976 - 1983) đào tạo, bồi dưỡng 1.541 học viên; Trường Tuyên huấn Trung ương III (1976 - 1983) đào tạo, bồi dưỡng 13.115 học viên; Trường Tuyên huấn Trung ương II (1983 - 1990) đào tạo, bồi dưỡng 10.802 học viên; Trường Tổ chức - Kiểm tra Trung ương II (1976 - 1990) mở 36 khóa học, đào tạo 6.957 học viên. Như vậy, trong giai đoạn 1975 - 1990, các trường Đảng tập trung trực thuộc Trung ương ở miền Nam đã đào tạo, bồi dưỡng gần 50 nghìn học viên, góp phần quan trọng vào kiện toàn đội ngũ cán bộ. Trong điều kiện đất nước vừa bước ra khỏi chiến tranh, đội ngũ cán bộ còn thiếu về số lượng và yếu về trình độ, năng lực thì hoạt động đào tạo, bồi dưỡng của các trường Đảng tập trung trực thuộc Trung ương ở miền Nam góp phần quan trọng kiến tạo đội ngũ cán bộ cho sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc ở khu vực phía Nam.

Trong giai đoạn 1993 - 2005, Trường Đảng miền Nam mang tên Phân viện Thành phố Hồ Chí Minh, hình thành trên cơ sở sáp nhập các trường Đảng tập trung trực thuộc Trung ương ở miền Nam. Phân viện đã mở 349 lớp đào tạo và bồi dưỡng với tổng số 40.933 học viên. Trung bình mỗi năm Phân viện đã đào tạo và bồi dưỡng cho khu vực hơn 4.000 cán bộ lãnh đạo và quản lý chủ chốt trên địa bàn (đào tạo 295 lớp với tổng số 28.796 học viên, bồi dưỡng 54 lớp với tổng số 12.137 học viên)⁽⁴⁾. Từ năm 2005 đến nay, Trường Đảng miền Nam mang tên Học viện Chính trị khu vực II (trong đó từ năm 2007 - 2014 mang tên Học viện Chính trị - Hành chính khu vực II). Học viện đa dạng hóa các loại hình đào tạo, bồi dưỡng (cao cấp lý luận chính trị, đại học, sau đại học, bồi dưỡng chức danh, bồi dưỡng cán bộ nguồn,...). Mỗi năm, Học viện đào tạo, bồi

dưỡng hàng nghìn cán bộ, góp phần quan trọng vào xây dựng đội ngũ cán bộ đáp ứng yêu cầu đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, hội nhập quốc tế ở miền Nam nói riêng, cả nước nói chung.

Như vậy, xuyên suốt gần 75 năm xây dựng và phát triển, hoạt động chủ đạo của Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II là đào tạo, bồi dưỡng cán bộ. Giá trị lớn nhất mà Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II kiến tạo thể hiện ở chính “sản phẩm” được huấn luyện, trui rèn. Trong đấu tranh giải phóng dân tộc cũng như trong xây dựng và bảo vệ Tô quốc, trong kháng chiến hay trên mặt trận kiến quốc, hàng vạn cán bộ là học viên của nhà trường đã hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ, có những đóng góp to lớn trong tổ chức, lãnh đạo sự nghiệp cách mạng ở miền Nam giành thắng lợi, góp phần quan trọng vào thắng lợi chung trên cả nước. Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II đã góp phần kiến tạo đội ngũ cán bộ tốt, thông qua đó, gián tiếp góp phần kiến tạo nên những thành tựu thực tiễn của sự nghiệp cách mạng Việt Nam ở miền Nam. Giá trị đó luôn ngời sáng trong trang truyền thống vẻ vang của Học viện.

Thứ hai, kiến tạo tri thức

Với tư cách là trung tâm đào tạo, bồi dưỡng cán bộ và nghiên cứu lý luận ở khu vực phía Nam, Học viện Chính trị khu vực II không ngừng nâng cao, kiến tạo và chia sẻ tri thức đến đông đảo cán bộ - học viên, hệ thống chính trị và xã hội. Gần 75 năm qua, Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II đã có nhiều đóng góp trong làm giàu kho tàng tri thức lý luận cách mạng Việt Nam; trong chia sẻ, phổ quát và biến tri thức lý luận thành hành động thực tiễn.

Giai đoạn 1949 - 1975, với nhiều khó khăn, do điều kiện chiến tranh gây ra, nhưng cán bộ, giảng viên, báo cáo viên và học viên Trường Đảng miền Nam đã không ngừng nỗ lực làm chủ, phát triển và chia sẻ tri thức lý luận cách mạng - khoa học. Các thể hệ lãnh đạo, báo cáo viên của Trường Đảng miền Nam trong hai

cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ hầu hết là những trí thức yêu nước tiêu biểu. Thông qua hoạt động giảng dạy các thể hệ lãnh đạo, báo cáo viên đã kiến tạo nên những giá trị tri thức đầu tiên cho Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II. Đó là tri thức về đường lối kháng chiến, phương pháp tư tưởng, lịch sử Đảng và xây dựng Đảng, quân sự, kinh tế chính trị học, Nhà nước và cách mạng, báo cáo ngoại khóa,... được thể hiện trong các tài liệu phục vụ dạy học. Nhiều khóa học tiếp theo, thông qua hoạt động giảng dạy, Trường Đảng miền Nam tiếp tục làm giàu thêm kho tàng tri thức đã gầy dựng, tập trung về lý luận cơ bản (chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử, kinh tế chính trị học...), công tác vận động quần chúng, xây dựng Đảng, lịch sử Đảng, chiến tranh du kích... Trong giai đoạn kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, Trường Đảng miền Nam nghiên cứu, biên soạn, phổ quát nhiều tri thức về triết học Mác - Lênin (chủ nghĩa duy vật biện chứng, chủ nghĩa duy vật lịch sử); phương pháp tư tưởng; đấu tranh giai cấp; một số vấn đề cơ bản về chủ nghĩa xã hội; đường lối, phương pháp cách mạng miền Nam; Nghị quyết Trung ương 15 (khóa II), Nghị quyết Đại hội lần thứ III của Đảng; Nghị quyết Bộ Chính trị (tháng 01/1961); công tác vận động quần chúng; chính sách mặt trận; chính sách tôn giáo; chính sách dân tộc; vai trò lãnh đạo của Đảng và công tác xây dựng Đảng; đường lối quân sự; công tác kinh tế - tài chính; công tác xây dựng Đảng và đạo đức cách mạng,...

Giai đoạn 1975 - 2023, Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II kiến tạo nhiều giá trị tri thức thông qua hoạt động giảng dạy và nghiên cứu khoa học. Từ năm 1975 đến trước khi đổi tên thành Phân viện Thành phố Hồ Chí Minh (năm 1993), các trường Đảng tập trung trực thuộc Trung ương ở phía Nam biên soạn nhiều tài liệu phục vụ nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng. Sự đa dạng lĩnh vực chuyên môn của các trường Đảng tập trung trực thuộc Trung ương ở phía Nam làm

gia tăng tính phong phú của giá trị tri thức được kiến tạo trong giai đoạn này. Trong 03 thập kỷ, từ Phân viện Thành phố Hồ Chí Minh đến Học viện Chính trị khu vực II (1993 - 2023), bên cạnh công tác giảng dạy, hoạt động nghiên cứu khoa học được đẩy mạnh, trở thành kênh chủ yếu thứ hai giúp nhà trường kiến tạo các giá trị tri thức cho hệ thống trường Đảng và xã hội. Các chương trình đào tạo được biên soạn chính quy, công phu định hình nên hệ thống tri thức cơ bản phục vụ dạy học. Rất nhiều đề tài nghiên cứu khoa học được thực hiện vừa cung cấp hệ thống tri thức phục vụ trực tiếp cho công tác đào tạo, bồi dưỡng, vừa góp phần làm gia tăng tri thức xã hội và giải quyết nhiều vấn đề thực tiễn đặt ra trên địa bàn. Các nghiên cứu của Học viện đã góp phần không nhỏ vào phát triển nhận thức đóng góp vào quá trình hoạch định đường lối của Đảng và hệ thống chính trị trên phạm vi toàn quốc, khu vực và địa phương. Nhiều cán bộ, giảng viên của Học viện là những trí thức tiêu biểu, có nhiều đóng góp trong nghiên cứu và phổ quát tri thức, được sự ghi nhận của xã hội và nhận khen thưởng cao quý của Đảng, Nhà nước.

Trải qua các giai đoạn lịch sử với những điều kiện khác nhau, song cùng với đào tạo, bồi dưỡng thì nghiên cứu, quán triệt và sẻ chia tri thức là hoạt động chủ đạo, xuyên suốt của Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II. Trong quá trình đó, Học viện đã hình thành nên kho tàng tri thức về nội dung, chương trình đào tạo, bồi dưỡng; về khoa học lý luận chính trị; về phương pháp và kỹ năng công tác của đội ngũ cán bộ;... Quá trình đó hình thành nên đội ngũ những người kiến tạo và sẻ chia tri thức cùng số lượng lớn công trình nghiên cứu. Đặc biệt, trong dòng chủ lưu đó, hình thành nên những nhà trí thức tiêu biểu về nhân cách và trí tuệ cùng với những công trình còn mãi với thời gian.

Ngoài hai giá trị chủ đạo nêu trên, Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II còn kiến tạo nhiều giá trị khác. Đó là tinh thần “gác bút nghiên”, rời mái trường lên đường ra mặt trận chiến đấu của nhiều

cán bộ, nhân viên trong đấu tranh giải phóng dân tộc và bảo vệ Tổ quốc. Đó là đóng góp của những cán bộ, giảng viên, nhân viên tham gia vào thực hiện nhiệm vụ chính trị của các địa phương trong thời gian công tác thực tế. Đó cũng là những hoạt động đền ơn đáp nghĩa, an sinh xã hội, văn hóa - nghệ thuật góp phần thực hiện các mục tiêu xã hội của cách mạng Việt Nam trong thời kỳ đổi mới. Những giá trị đó ngày càng được củng cố và gia tăng cùng với quá trình phát triển của Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II. Đó là thành quả từ tâm sức, hy sinh của nhiều thế hệ cán bộ, giảng viên, nhân viên trong thực hiện “công việc gốc của Đảng”. Ôn lại và phát huy truyền thống của Trường Đảng miền Nam - Học viện Chính trị khu vực II có thể bằng nhiều cách, trong đó, ghi nhớ, trân trọng và tiếp nối làm giàu thêm những giá trị được kiến tạo bởi thế hệ cha anh là “mệnh lệnh từ trái tim” □

⁽¹⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.4, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.534

⁽²⁾ *Những sự kiện lịch sử Đảng*, t.II (1945 - 1954), Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Trung ương, Nxb Sự thật, Hà Nội, 1979, tr.200

⁽³⁾ Biên niên Lịch sử Trường Đảng miền Nam, *44 năm Trường Đảng miền Nam - Trường Nguyễn Ái Quốc khu vực II*, 1993, tr.19

⁽⁴⁾ Phân viện Thành phố Hồ Chí Minh, *10 năm Phân viện Thành phố Hồ Chí Minh (1993 - 2003)*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2003, tr.10